

Täysistunto

Torstai 27.10.2022 klo 15.59—18.41

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta sekä maakaasumarkkinalain ja huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 232/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Esittelypuheen vuoro, ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.00 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys sisältää kolme pääelementtiä, jotka ovat EU:n kaasugarastoasetuksen kansallinen toimeenpano, kaasun toimitusten osalta suojattujen asiakkaiden määritelmän laajentaminen ja Huoltovarmuuskeskuksen nimeäminen EU:n kaasun toimitusvarmuusasetuksen mukaiseksi kansalliseksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi.

Viime heinäkuussa voimaan astunut EU:n kaasugarastoasetus on osaltaan vastaus valitsevaan kaasumarkkinoiden kriisiin ja varautumista talvikausiin. Asetus sisältää markkinatoimijoihin kohdistuvan kaasugarastojen täyttövelvoitteen. Tämä vaatii kansallisen toimeenpanon.

Kaasugarastoasetus velvoitti Suomen varmistamaan, että markkinatoimijat toteuttavat vuosittain marraskuun alkuun mennessä kaasun varastoinnin niin, että varastoitu määrä vastaa pääsääntöisesti 15:tä prosenttia Suomen edeltävän viiden vuoden kaasun kulutuksesta. Tämä on niin kutsuttu lisävarastointivelvoite. Kaasugarastoasetus on voimassa vuoden 25 loppuun saakka. Esitys on, että asetuksen mukaiset velvoitteet sisältyisivät väliaikaisella muutoksella tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annettuun lakiin. Tämä lisävarastointivelvoite koskisi noin 50:tä markkinatoimijaa, mukaan lukien maakaasun velvoitevarastoinnista käytännössä vapautetut maakaasulaitokset. Lisävarastointivelvoitteen piirissä olisivat myös teollisuuden toimijat, jotka vastaavat suuresta osasta kaasun kulutuksesta Suomessa. Tarkempi yksityiskohtainen varastointimäärä määräytyisi suhteessa toimijoiden kaasunkulutukseen edeltävien viiden vuoden aikana.

Arvoisa puhemies! Esityksen mukaan Huoltovarmuuskeskus vahvistaisi vuosittain lisävarastointivelvoitteen määrän. Lisävarastoinnissa olisi mahdollista hyödyntää Suomessa jo olevia velvoitevarastoja, jottei markkinatoimijoihin kohdistuisi kahdenkertaista varas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 117/2022 vp

tointivelvoitetta. Varastointivelvoitteeseen luettava kaasu tai vaihtoehtoinen polttoaine voidaan käyttää talvikauden aikana.

Toiseksi Suomessa on ollut käytössä kaasun toimitusvarmuusasetuksen mukainen minimimääritelmä suojatuista asiakkaista, joihin kuuluvat vain kotitalousasiakkaat. Työ- ja elinkeinoministeriön ja Huoltovarmuuskeskuksen tekemässä selvityksessä tunnistettiin sote-alan ja elintarviketeollisuuden toimijoita, joiden kaasunsaanti vaarantuisi, jos venäläisen putkikaasun toimitus päättyisi. Suojattuihin asiakkaisiin esitetään lisättäväksi kaksi ryhmää: maakaasun jakeluverkkoon liitetyt elintarviketeollisuuden pk-yritykset, jotka eivät pysty vaihtamaan kaasua muihin polttoaineisiin, sekä maakaasun jakelu- ja siirtoverkkoon liitetyt terveydenhuoltoon, keskeiseen sosiaalihuoltoon, hätätilanteeseen, turvallisuuteen, koulutukseen ja julkishallintoon liittyvät palvelut.

Kolmanneksi Huoltovarmuuskeskus nimitettäisiin lain tasolla kaasun toimitusvarmuusasetuksen mukaiseksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi. Huoltovarmuuskeskus on tosiasiallisesti jo hoitanut näitä tehtäviä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi tilassa kaasun varastointivelvoitteen kohdistuessa jo tulevaan talveen. Tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain muutos esitetään olemaan voimassa 31.12.2025 saakka.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Ari Koponen, olkaa hyvä.

17.04 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Kiitos, ministeri Lintilä, tästä varsin seikkaperäisestä esittelystä. Koska kaasuvaramuusasetuksen mukaista lisävarastointivelvoitetta sovelletaan jo tulevana talvena, on ehdotetut lait saatettava voimaan kiireellisesti. Tämä esitetty maakaasun varastointivelvoite on kotitalouksille Suomessa vähäinen, sillä ne eivät juurikaan maakaasua käytä. Sen sijaan meillä kyllä on yrityksiä, joille maakaasu on kriittisen tärkeä raaka-aine, eli asia on tärkeä.

Perussuomalaiset ovat olleet aina ja korostetun paljon tänä vuonna huoltovarmuuden turvaamisen puolestapuhujia. [Mikko Lundén: Näin on!] Julkaisimme elokuussa uuden ulko- ja turvallisuuspoliittisen ohjelman, jossa huoltovarmuuskysymyksille annettiin huomattavan suurta painoarvoa. Toivottavasti myös ministeri Lintilä on tutustunut tähän.

Ja loppuun: on hienoa, että valtio on tullut turveasiassa perussuomalaisten jo pitkään esiin tuomalle linjalle ja perustanut valtavan turpeen valmiusvaraston. Huoltovarmuuskeskus on siis ensimmäistä kertaa varastoinut turvetta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

17.06 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Venäjän valtion hyökkäyssota käynnisti kiivaan keskustelun maakaasun tulevaisuudesta, ja olen varsin kiitollinen elinkeinoministeri Lintilälle, joka on johtanut sen jälkeen keskustelua voimakkaasti hankalasta tilanteesta eteenpäin, tehnyt töitä LNG-aluksen saamiseksi, uusiutuvan energian investointien jouduttamiseksi ja kaasutilanteen ratkaisemiseksi. Tämä hallituksen esitys parantaa huoltovarmuutta ja turvaa huoltovarmuuden kannalta kriittisten palveluiden ja yritysten toimintamahdollisuuksia kertakaikkisesti. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi määräaikainen laki kaasun varastointiin liittyen. Suomella ei nimittäin ole omaa kaasuvaramu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 117/2022 vp

tikapasiteettia, joten varastointivastuu on suomalaisilla markkinatoimijoilla, ja tämä lisävelvoite nyt sitten ylettyy vuoteen 2025 asti, mikäli olen ymmärtänyt oikein.

Kaasun lisävarastointivelvoitteella pyritään turvaamaan kaasun riittävyys myös kysyntäpiikkien ja toimitushäiriöiden tapauksissa. Kuten aluksi kuvasin, tämä hyökkäyssodan käynnistämä varsin vaikea kaasun toimitustilanne Suomelle aiheutti monenlaisia häiriöitä. Suomessa on sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoita, kuten sairaaloita, joiden toiminta on riippuvaista kaasun saannista. Omasta vaalipiiristäni, omasta maakunnastani Päijät-Hämeestä löytyy jo pelkästään 600 yritystä, joiden toiminta on suoraan riippuvaista kaasun toimituksesta. Näiden joukossa on esimerkiksi tällaisia nopean lämmitystekniikan varassa toimivia yrityksiä, kuten leipomoita, automaalaamoita, erilaisia toimijoita, jotka tarvitsevat nopeaa lämmitystä oman elinkeinon pyörittämiseksi.

Olen kiitollinen siitä, että ministeri on kulkenut rinnalla näiden toimijoiden kanssa tässä muutoksessa, historiallisen vaikeassa tilanteessa. Ajattelen, että kuitenkin tämä kysymys on pitkälle myös alueellinen ja alakohtainen, ja sen takia toivon, että tällaista esityksiä, jotka ennakoivat ja pyrkivät turvaamaan ennakolta vaikeita tilanteita, kuten kaasun loppumisen estäminen, tuodaan jatkossakin eduskuntaan. Toivon, että olemme myös rinnallakulkijoita näille vaikeille aloille ja vaikeille alueille tämän kaasun saannin osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

17.08 Mikko Savola kesk: Arvoisa puhemies! Tämä kaasun huoltovarmuusvarastointi ja siihen liittyvä lainsäädäntö on tietysti tärkeää, vaikkakaan kaasun käyttö Suomessa ei niin valtavan suurta ole. Mutta aivan kuten edustaja Kemppi hyvin tietää erityisesti hänen omalta kotialueeltaan, niin paikallisesti kaasunkäytöllä on hyvin isoakin merkitystä tietyille yrityksille, leipomoille, tietyille terveydenhuoltosektorin rakennuksille ja noin 4 000 kotitaloudelle, mitä Suomessa on. On hyvä, että varaudutaan, ja on hyvä, että myöskin tätä kaasun varastointia nyt katsotaan vakavasti.

Kaiken kaikkiaan energian osalta pitää valmistautua tulevaan. Tämä talvi tulee olemaan energian hinnan osalta kuluttajille vakava, yrityksille vakava, mutta uskon, että tämän talven yli kyllä päästään.

Mutta tämän talven jälkeen on se seuraavakin talvi, ja siihen pitää sitten varautua. Oikeastaan kysyisinkin ministeri Lintilältä siitä, mitä toimia työ- ja elinkeinoministeriössä on nyt valmisteltu, minkälaisia toimia meidän Huoltovarmuuskeskus on tehnyt ja tekee sen eteen, että meillä on puskuria myös sinne seuraavalle talvelle, talvelle 23—24, jolloin on uhka olemassa, että energian hinnat voivat olla vielä korkeammat. Ei ole näköpiirissä, että sota loppuisi Euroopassa. Tällä Venäjän aggressiivisella hyökkäyksellä on vaikutuksia, pitkäaikaisia vaikutuksia.

Oikeastaan kysyisinkin siihen liittyen: Nyt tällä lainsäädännöllä halutaan varmistaa tätä kaasua. Meillä varastoidaan tuontipolttoaineita, polttoöljyä, öljyä sen suhteen, että sitä niin sanotusti pahan päivän varalle on, mutta meillä on myös näitä kotimaisia polttoaineita, aivan keskeisimpänä huoltovarmuuspolttoaineena turve, mistä nyt on uutisoitukin, että näitä huoltovarmuusvarastoja sen osalta täydennetään. Haluaisin nyt kysyä teiltä, arvoisa ministeri: minkälaiset, tavallaan, terveiset lähetätte sekä paikallisille lämpöyhtiöille tästä tulevaisuuteen varautumisesta että myöskin niille tuottajille, jotka tuottavat meillä kotimaista polttoainetta, että sitä rohkeutta nyt olisi niitä huoltovarmuusvarastoja täyttää? Kuten tie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 117/2022 vp

detään, ilman tuottajia ei huoltovarmuusvarastoja täytetä ja ei pystytä varautumaan siihen tulevaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

17.11 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen tilanne kaasun osalta on verrattain hyvä. Ensinnäkään meillä kaasu ei ole ollut niin isossa, hallitsevassa roolissa. Meillä taisi olla tuon venäläisen putkikaasun osuus noin viisi prosenttia meidän primäärienergian tarpeesta. Mutta siellä on näitä äärettömän tärkeitä, mitä tuli tässä esille edustaja Kempin puheenvuorossa: elintarviketeollisuus ja se, että meillä on terveyspuolella sairaaloita, jotka ovat käyttäneet desinfiointiin höyryä, joka valmistetaan kaasulla ja niin edelleen, eli täällä sillä on ollut roolia.

Nyt huoltovarmuuden kannalta turpeella on erittäin iso rooli. Se menee oikeastaan vähän samaan tilanteeseen kuin nyt Saksassa, jossa otetaan ruskohiili hyvin voimakkaasti uudelleen. He ovat tekemässä tällä hetkellä muistaakseni viittä LNG-terminaalia, joilla he tulevat omaa energiantarvettaan kattamaan, mutta he tulevat nyt sitten huhtikuun jälkeen korvaamaan ruskohiilellä energian. Hehän ajavat viimeisiä voimaloita huhtikuun loppuun asti. Sen jälkeen he kääntävät hiilenpolttoon. [Puhemies koputtaa]

Meillä turpeen osuus tulee varmasti olemaan muutaman seuraavan vuoden hyvinkin merkittävä sen aikaa, että me tullaan erilaisilla teknisillä uusilla malleilla sitten. Mikä se aika on — vaikea on tällä hetkellä sanoa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.